

Příloha 6: Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta Fakulta sportovních studií MU
Habilitační obor Kinantropologie

Uchazeč PhDr. Radek Vobr, Ph.D..
Pracoviště Pedagogická fakulta JČU
Habilitační práce Možnosti analýzy věku vrcholné výkonnosti na příkladu atletiky, plavání, běžeckého lyžování, ledního hokeje a fotbalu

Oponent Doc. PhDr. Josef Pavlík, CSc.
Pracoviště Fakulta sportovních studií MU

Předložená habilitační práce je napsána v rozsahu 170 stran včetně seznamu literatury, obsahuje velké množství tabulek a grafů a dále je přiložen nosič CD s podrobnými tabulkami. Rozčleněna je do 6 hlavních kapitol a dalších subkapitol.

Jako cíl práce si stanovil habilitant provést podrobnou analýzu věku světových vrcholových sportovců v období téměř 40 let (1970 - 2007) u pěti vybraných sportovních odvětví – atletiky, plavání, běžeckého lyžování, hokeje a fotbalu. Pomocí této analýzy se pak pokusil stanovit jakýsi optimální věk, který je typický pro vrcholnou výkonnost v jednotlivých sportech a disciplínách. Pro splnění tohoto cíle zpracoval úctyhodných 12.465 jednotlivých údajů.

Využité metody, které použil autor v práci – normativní šetření, zjištění vývojových tendencí a případové studie – umožnily ve výsledcích přinést velmi originální komplexní deskripci a analýzu věku vrcholové výkonnosti ve sledovaných odvětvích sportu.

Vyjádření k jednotlivým částem

V kapitole rozboru literatury se nejprve zabývá širšími tématy, které mají určitým způsobem vztah k hlavnímu tématu práce (např. fylogenezí a ontogenezí člověka, periodizací lidského života, teoriemi o motorickém učení atd.). Podrobněji se pak věnuje tématům z teorie sportovního tréninku – charakteristikou, stavbou, systémem sportovního tréninku atd. Poslední část rozboru literatury je věnována vlastní problematice věku vrcholné výkonnosti sportovce, kterou se zabývali někteří naši a zahraniční autoři. Zajímavá je zde část věnovaná prognózování vrcholové výkonnosti, kdy většina autorů v 70. letech min. století značně nadhodnocovala predikci světových výkonů na rok 2000. V dalších pracích, popisujících věk vrcholné výkonnosti jsou mj. i ukázky kasuistických studií vývoje individuální osobní výkonnosti některých bývalých vrcholových sportovců. Celá kapitola věnovaná rozboru literatury svědčí o hlubokých znalostech a dlouhodobém zájmu autora o problematiku vztahu sportovního výkonu a věku sportovců, a celkově široký záběr znalostí z oblasti antropomotoriky a teorie sportovního tréninku.

K výsledkové části, která obsahuje velké množství konkrétních údajů, tabulek a grafů, uvedu jen několik poznámek k některým poznatkům, které z analýzy vyplynuly:

-U některých odvětví (resp. disciplin v atletice) je patrné užší rozpětí věku vrcholné výkonnosti, u jiných naopak velmi široké rozpětí, což svědčí o značných individuálních rozdílech ve věku sportovců.

-Pokud jde o stanovení jakéhosi modu věku vrcholových výkonů, je proti očekávání patrná tendence vyššího věku jen u nejnáročnějších vytrvaleckých disciplín (maraton, 50 km chůze

mužů nebo 20 km chůze žen apod.), u kratších, ale také dlouhodobě vytrvalostních (např. 5, 10 km běh, 1.500 m plavání apod.) jsou špičkové výkony dosahovány už v nižším věku. Dokládá to, že specializovaný trénink vytrvalostních disciplín je možný již od mladší dospělosti.

-Na příkladu kasuistických studií se pak ukazuje, že výjimečné individuality dovedou udržovat maximální výkonnost do „vysokého“ věku (příklady manželů Zátopkových, Jana Železného, Carla Lewise, Gail Deversové v atletice, Kateřiny Neumannové v běžeckém lyžování, Jaromíra Jágra nebo Maria Lemieux v led. hokeji) Naproti tomu plavání je jedním z typických sportů, kde někteří velmi mladí závodníci dosahují světových výkonů, často už v 15 – 16 letech. I u plaveckých vytrvalostních disciplín (800, 1.500 m) je nečekaně nízký věkový průměr medailistů. Plavecký sport je tak obecně „velmi mladý“ – medailisté 30letí se prakticky nevyskytují.

Drobné připomínky věcné nebo formální:

-na str. 22 se vloudila chyba: „...přírůstek tělesné hmotnosti novorozence je 1 – 1,5 kg/týden“

-na několika místech práce chybí tečky za pořadovými číslicemi, někde jsou naopak tečky za číslicemi základními

-v kasuistických studiích někdy používá autor jazyk spíše používaný v novinových referátech – př. „...pomohl týmu nahoru, ...všechny umlčel dvěma trefami ve finále (Zidane), ...svým uměním přitáhl do hlediště tisícovky lidí (Lemieux), apod. Pravděpodobně chtěl tím určitým způsobem „oživit“ text, přesto se domnívám, že to není v habilitačním spise vhodné.

Shrnutí

Habilitantovi se podařilo na základě relevantních údajů analyzovat a stanovit věkový interval, který je typický pro dosahování vrcholové výkonnosti u sportovců 5 sportovních odvětví (nebo jejich jednotlivých disciplín). Současně vyzoroval některé dlouhodobé vývojové tendence vrcholové výkonnosti za období cca 40 let. Musel při tom zpracovat velké množství údajů ze starší naší i zahraniční literatury a internetových zdrojů, tím je jeho práce ojedinělá. Výsledky a závěry mohou být přínosem jak pro trenéry, tak pro vědecké pracovníky, neboť rozšiřuje i stav poznatků v kinantropologii.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Jak vidíte možnosti prognózování vrcholové výkonnosti na základě Vašich poznatků
2. Pokuste se zdůvodnit skutečnost vrcholové výkonnosti světových rekordmanů už na konci 2. decenia jejich věku.
3. Je k dosažení individuálně vrcholové výkonnosti potřebná raná specializace?

Závěr

Habilitační práce Radka Vobra „Možnosti analýzy věku vrcholné výkonnosti na příkladu atletiky, plavání, běžeckého lyžování, ledního hokeje a fotbalu“ *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Kinantropologie

Brno, 7. 3. 2012

Josef Pavlík.